

ТЫЗЭКЬОТМЭ — ТЫЛЬЭШ!

Адыгэ Макъ-

Бэдзэогъум и 27-р — Адыгеим
къэралыгъо гъэпсыкъе иэ зыхъугъе Маф

Адыгэ Республикаем и Правительствэ иғъэзет

1923-рэ ильесым
Гъэтхапэм
къышеъжъагъеу къыдэкъы

№ 130 (22579)

2022-рэ ильес

ШЭМБЭТ

БЭДЗЭОГЪУМ и 23-рэ

ОСЭ Гъэнэфагъэ итэп
къыхэтутыгъэхэр ыкли
нэмыкъи къэбархэр тисайт
ижъугъотэштых
WWW.ADYVOICE.RU

6 +

Шъэумэн Хъазрэт зэрэфэрэзэхэр медицхэм къаIуагъ

Адыгэ Республикаем и Правительствэ зычээт унэм
Адыгеим и Лышъхъэу Къумпыл Муратрэ республикэм
и Президентыгъэу Шъэумэн Хъазрэтре шъолырым
имединэ учреждениехэм япащэхэмрэ яврачхэмрэ
щаIуагъэх.

А зэйукъем хэлэжъагъ
Урысые Федерацием и
Общественнэ палатэ хэ-
тэу, Урысъем тофшэ-
ныкъе и Лышхъужъэу,
народнэ тхаклоу Мэшбэшэ
Исхъакъ.

тоftхъабзэр къызэуи-

хызэ, республикэм и Лыш-
хъхъэ хигъэунэфыкъыгъ
пандемием пэшүеклөгъэ-
ным Шъэумэн Хъазрэт
иахыншхо зэрэхишыхъа-
гъэр.

«Зэпахырэ узым анах
зызчиушомбгүүгъэ льэ-
хъэнэ къиним, псаруны-
гъэм икъэхъумэн һэзгүү-
уцхэр, медицинэ оборудо-
ваниер, зыкъэхъумежы-
гъенным иамалхэр зыщи-
фимыкъущыгъэхэм Шъэу-
мэн Хъазрэт республикэм
ишогъэшхо къиргъэкъыгъ.

Ковиднэ сымэджэххэр
зэтэгъэпсихъэгъэнхэмкэз,

ахэм киспородыр, ИВЛ-м

иаппаратхэр ыкли нэмыкъи-

хэр къаIекъэхъэгъэнхэмкэз

ащ бэ къытфишагъэр.

Ильэситүм къыкъоцы,

зыми ильэу емыжэу, ежь

игукъэкъикъэ республикэм

имедучреждениехэм сомэ

миллион 200-м ехуу къа-

фитупшыгъыгъ», — къыуагъ

Къумпыл Мурат.

ІэпыIэгтуу къызэрафэ-

хъугъэм пае лъэшэу ме-

ценатым зэрэфэрэзэхэр

медицинэм иофишишхэм

къыхагъэшыгъ ыкли къа-

лотагъ Шъэумэн Хъазрэт

иIэпыIэгтуу ишуагъэкъэ

симэджэххэм зэхъокы-

ныгъэ инхэр а лъэхъэнэ

гумэкъыгъом афашиынхэ
зэральэкъыгъэм фэгъэ-
хыгъэу. Къызэрэхагъэ-
шыгъэмкэ, Шъэумэн Хъаз-
рэт ишуагъэкъэ медицинэ
оборудованиеу къызэкла-
гъяхан альэкъыгъэм амал
къытыгъ ковидым зимы-
ушомбгүүнэмкэ. Непи
республикэм щыпсэухэ-
рэм ахэр къызфагъэф-
дэнхэ алъэкъы.

Шъэумэн Хъазрэт къы-
зэгүүшүйэм сэнэхъятаэу
хахыгъэм фэшыпкъэхэу,
зышхъамысжыхъэу ме-
дицхэм тоф зэрашлагъэм
пае зэрафэрэзэр къыхи-
гъэшыгъ. Аш даклоу къы-
лиагъигуупсэ республикэм
ишишлэх, аш игъэхъагъэ-
хэм ренэу зызэрацигъэ-
гъузэрээр.

«Шьопсэу ясэло вра-
хэм, медсестрахэм, са-
нитархэм, волонтер-ме-
дицхэм — лъэхъэнэ къиним
республикэм щыпсэухэ-
рэм игъом һэлэгъэ-
гүүшо языгъэхэм, ахэм
япсаунгъэрэ яшыIэны-
гъэрэ къэзгъэнэжыгъэ-
хэм», — къыуагъ Шъэу-
мэн Хъазрэт.

**АР-м и Лышъхъэ
ипресс-куулыкъу**
Сурэтхэр А. Гусевым
тырихыгъэх.

ҮПКІ ЗЫХЭМЬЛҮ ІЭПҮІЭГҮҮ АРАГЬЭГЬОТЫ

Урысые общественнэ организацыеу «Урысъем июристхэм я Ассоциацые» зыфиорэм и Адыгэ шъольыр къутамэ игъэ-къотыгъэ зэхэсигъо илагъ. Иоф-тхъабзэм хэлэжьагъэх Адыгэ шъольыр къутамэм и Тхъаматэ, ащ и Совет ыкли игъэ-цэклэклю комитет хэтхэр, АР-м и Очыл палатэ итхъаматэу Мамый Алый.

АР-м и Лышхъэу Күмпіл
Мурат ишүфәс гүщіләмкіл зе-
хесыгъом хәлажъәхәрәм за-
кыфигъәзаль АР-м и Къәра-
лыгъо Совет — Хасәм и Тхъа-
матәу Владимир Нарожнәм.

— Ассоциацием илофшэн зыригъэжьага ѿм къышуяблагъэу гэхъяга ѿхэр ышыгъэх, Адыгэ Республиком социальна ыкчи экономикэ хэхъонигъэхэр ышынхэм, шольтырым зыткытиныгъэ илэндим илахьышу хишигъяга. Джащ фэдэу цыифхэм юридическе илпилэгъу ягъэгъотыгъэндимкэ, правэмдимкэ яшленгъэхэм ахагъэхъондимкэ Ассоциациер илпилэгъушоу щыт. Сыд фэдэрэ лъэндикъоки хэ-

бэзгэеуцухэм шийэриль шыхьа-
лэу ялэр цыифхэм яхэбээ фи-
тыныгээхэр ыкы яшлонгъоны-
гээхэр квэухумэгтээнир ары,
— **кыбыагъ В. Нарожнэм.**
Нэужым Урысые обществен-

нэ организацьеу «Урысыем иористхам я Ассоциацие» зи-

июристхэм я Ассоциацэ» зы-
фиорэм и Адыгэ шъольыр
кутамэ 2021-рэ ильэсүм иофф-
шлэн зыфдагъэм кытегуучы-
лагь аш и Тхъаматэу Лъэхъеты-
къо Аскэр. Аш кызыртуягъэм-
къэ, кутамэм нэбгырэ 310-рэ
хэт. Мазэ къэс гъэцкілекло ко-
митетым зэхэсгыгхэр зэхечэх.
Ыпкіэ зыхэмьл юридическэ
Іэпилэгъур республикэм щы-
псэухэрэм арагъэгъотынэмкіэ
гъэрекло Ассоциацием юфышхо
ышлагь. Кутамэм игупчэ 19-мэ
ыкчи чыпэ отделении 3-мэ
ыпкіэ зыхэмьл юридическэ
Іэпилэгъу ащарагъэгъоты. Блэ-
кыгъэ ильэсүм мыш фэдэ
юфтхъэбзи 4 афызэхащагь, а
маффэхэм зэкімкі нэбгырэ
200-м ехүумэ закынфагъэзагь.
Джащ фэдэу Адыгэ шъольыр
кутамэм политическэ партиеу

«Единэ Россиер» иргүсэү ви-
деоконференции шыклем төтэй
дэжурствэхэр зэхэшэх. Аш фэдэ
шыклемкээ 2021-рэ ильясым
нэбгыре 400-м ехъумэ ыпкэ
зыхэмьт юридическэ լсылэгтэй
арагягъотыг.

— 2022-рэ ильэсүм мэкүүг огыум ильэс 15 хүргэе Урысые общественэ организацьеу «Урысыем июристхэм я Ассоциацие» зыфиорэм и Адыгэ шьолтыр къутамэ юф зишээрэр. Мы мафэм ехүүлэу нэбгырэ 300-м ехьу тиорганизацие хэт. Ахэм ахэтых хыыкумым иофышэхэр, къэлээгъаджэхэр, нэмык! юфшилтэхэм аlyтхэу юристэу юф зышэхэрэр. А уахтэм къышыублагъэу бэ юфэу тшлагъэр, къыддэхъувгъэри маклэп. Ильэс къэс нэбгырэ 400-м ехъумэ ыпкэ зыхэмийт юридическэ ылпылгэгүр ятэгзэгтэйти. Организацием пшъэрить шхъяаэу иэр ыпкэ зыхэмийт юридическэ ылпылгэгүр цыифхэм ягъэгтотыгъэнир, правэмкэ яшшэнэгъэхэр аушштынхэмкэ ильэс къэс диктантхэр ягъэтхы-

Ыпшъэкэ зигугуу къэтшыгъэ Комиссием изэхсыгъо гъогурыкъоныр щинэгъончъэнимкээ тофыгъоу къэуцуухэрэм щатегушылагъэх ыкли мы лъэныкъомкээ 2022-рэ ильэсым имэзих изэфэхьысыжъхэр щашыгъэх.

гъэныр, юрист сэнэхьатымимэхъянэ къэлэтыгъэныр, къэралыгъом ыкыи обществэм алашхъэкэ япшъэрльхэр зыфэдэхэр юрист ныбжыкцэхэм агурыгъэхыкум и Тхъаматэу Б. Шумэныр, къутамэм ичыгпэ отделениехэу Адыгэхъялэ, Тууцожь районым, Мыеекъуапэ ашыгэхэм япашхэр.

юрист Ньюджейкъэлм агуру вэ-
лоғъэнэр ыкъи ялофшэн кэлгъэ-
гушулынхэр ары. Мы мафхэм
анаҳ ялоғыгъо шыхъаез тываалэ
зытхээм аышц Луганске ыкъи
Донецкэ народнэ республи-
кхэм къарыкъыгъэхэм юри-
дическэ լәпүлэгъу ягъэгъотыгъэ-
нныр. Зэкэмкъи ахэм япчайгъэ
нафхнца 1647-рн махи ахам

нэбгырэ 1647-рэ мэхье, ахэм ашыщэу нэбгырэ 464-р кэлэццыкүх. Мыхэм «статус беженца» зыфиорэр зэрагъэлсыг штым илфыгъохэмкүй тишүаагь ядгъэкыщт, — **кыныуагь Лъехъэткью Аскэр.**

Данын фрагментын энэхүү цитатын

Джащ фэдэу зэхэсүгъом кыншигүүцэлж АР-м и Апшъэрэ

КИАРЭ Фатим.

ХЭДЗЫНХЭМ зафагъэхъазыры

АР-м хэдзынхэмкээ и Гупчэ комиссие мы мафэхэм зэхэсигьо илагь. Иофыгьо 8-мэ ац щатегушылагъэх, унэшьо гъэнэфагъэхэр ашыгъэх. Зэхэсигьор зэрищааг АР-м хэдзынхэмкээ и Гупчэ комиссие и Тхьяматэу Сэмэгу Нурбый.

АР-м и Къэралыгъо Совет
— Хасэм идеутатыгъэу Тэхъу-
тэмъыкъое районымкіэ зы ман-
дат зилэ хэдзыглэ коу N 21-м
щыгэгъэ Шъэо Аскэр мы муни-
ципалитетым иадминистрацие
ипащэу зэрагъэнэфагъэм къы-

хэкілкіе имандат къыгъетыллыгъ. Аш къыкілтывыклоу хэдзын тедзэхэр йоныгъо мазэм зэхащещыхъ. Мы хэдзыпэ коим иде-путатэу хэдзыгъэнымкэ Вален-тина Чугуновар (политическая партия ЛДПР-м), Пщыук Алый

(политическэ партиеу «Единэ Россиен») къагъэльэгъуагъэх, комиссием хэтхэм кандидат-хэм адырагъэштагъ.

Хэдзын тедзэхэм языфэгъэхьазырын, Тэхъутэмыхьоэ районым хэдзынхэмкээ ичылпэ

комиссие йоғшләнүр зэрээхийгээ шүтгэв, биолгитечнихэм ягъехьаанын научим төгүчинчлэгэх аяцкюшт. Бэдзэогъум и 21-м ехүүллэу депутат мандат 531-м наубиро 1259-ро иж. Концилиати

зырын нэүжкүм тегущыагъэх. — Йоныгъо мазэм Адыгэ Республикаэм хэдзыхэмкээ кампание 43-рэ щыклошт. АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм Тэхүтэмькьюе районымкээ зы мандат зилэ хэдзылпэ коеу N 21-м идепутат хадзышт, чылпэ мэхъянэ зилэ кампание 42-рэ муниципалитетхэм ашыклошт. Хэдзыхэм языфэгъэхъзырын АР-м хэдзыхэмкээ и Гупчэ комиссие ишпъериль. Чылпэ комиссиеу 8 зэхашагъ, Мьеекуялэ нэмыкэю муниципалитетхэм зэклэми хэдзыхэр нэбгырэ 1359-рэ ит. Кандидати 114-м ежь-ежырэу зыкъагъэльгүуагъ, 1245-р политическе партиехэм ялыклох. Тэхүтэмькьюе районымкээ хэдзын тедзэм нэбгыритлумэ зыкъыщаагъэльгүуагъ. Бэдээгүум и 27-р кандидатхэм ятхынкэ аужырэ маф. Джырэ уахтэ хэдзыхэм языфэгъэхъзырын зэрэлтыкуюатэрэм ымыгъэрэзэу зи кыйтэоллагъэп, — elo АР-м хэдзыхэмкээ и Гупчэ комиссие исекретарэу Хъацэцэ Фатимэ.

ДЕЛЭКЬО Анет.

Шъолыр-фестиваль зэнэкъокъоу «Адыгэ шъау»

ЛъэпсэшГум ильэмидж орэпытэ

Апэрэ шъолыр фестиваль-зэнэкъокъоу Шъэумэн Хъазрэт ыцэ зыхырэ «Адыгэ шъау» зыфиорэр Мыекъуапэ зэрэшыкъуагъэм фэгъэхыгъэ тхыгъэ тигъээзет кыышыхэтыутыгъагь.

Лъэпкъ гупшисэ зыхэл юфтхъабзэм яеплыкъэхэр кырауалэ зышоигъоу гушыгъэгу тывыфэхъугъэхэр бэ зэрэхъурэм кыыхэкъэ а темэм кыфэдгъэзэжыгь. Зэгъэшэнхэр тшыхээ джэуапхэм ащыхэм шъуащытэгъэгъуазэ.

— Зэхахъэр адигабзэкъэ зэрэшыуагъэр лъэшэу тигуапэ. Рагъэжэйэ юфыр лъагъэкуята шышоигъу, — кытиуагъ гуманитар уштынхэмкэ Адыгэ республике институтэу Клэрэш Тэмбогтыцэ зыхырэм ипащэу, шэнэгъэлэжэйэу Лынужуу Адам.

— Якуаджэма цыф цэрийоу адэсхэм кыатегущыагъэх. Тарихыр нах дэгэу зерагъэшэным фэш нэмийк улчэхэр аратынх фаеу зылтытерэм адесэгъаштэ, — кытуагъ зэльшээрэ сурэтыши-модельерэу Стлашү Юре.

Зэнэкъокъу нах гэшэгъонуу зэхажэн фаеу кытэзыуагъэхэр бэ мэхъух. Щабзэмкэ псаагъэм ешэрыонхэм фэш филармониер зэлукъапэ мыхъущтэу археолог цэрийоу Тэй Альян, нэмийкхэм альйтэ.

Фестиваль-зэнэкъокъу фи-

лармонирем щизэхажэныр кье-зымыгъэлхэрэр, нахыбэрэмкэ, бзыльфыгъэхэр арых. Шыгъачьехэр зэрэхкохэрэм, шуухэм лыгъэ кызыыхагъэфэн зэральэхэрэм япты зышоигъохэм адигэ бзыльфыгъэу Нуриет ащиш.

— Блэкигъэ ильэсэм зэхажэгъэ зэнэкъокъу «Адыгэ шъаом» сихэлжэагъ, апэрэ чыпилэ кызыщыдэсхыгь, — иеплъыкъэхэм тащэгъэуазш щынджые щыщэу Тхарькохьо Тимур.

— Уилэлэсэнгъэ къебгэлэгъоштми, тарихым, шэн-хабзэхэм, спортым, фэшхъафхэм яхылгэгэе улчэхэм зэнэкъоныгъэхэр афашынхэр нахыушу. Улчэхэм яджэуапхэм уалхыхузаши уишэнгъэ хэбгэхъошт, зэхахъэм кыщыодэхэрэм гэшэгъонуу зэхахы аштоигъор маклэп.

Осэшхэм якуп этнограф ха-

лъахъэм иштуагъэ къэкоштэу шэнэгъэлжэйэу Теуцожу Нуриет кытиуагъ.

— Фестиваль-зэнэкъокъур филармонирем щизэхажэныр нахышу, — elo республике общественне движениеу «Адыгэ Хасэм» ихьаматэу Лынышэко Рэмэзан. — Аш диштэу зэнэкъокъур бгъэпсэн пльэхэшт. Адыгабзэкъэ зезышагъэхэм тафэрэз. Зэхэцакомэ таригусэу юфыр лыдгъэжэштэшт.

— Зэнэкъокъу хэлжэхэрэм улчэу яттыштыр кызырэхэхтыгъэ шыкъэм зыкыгъэшыпкъэжыгь. Интернетын пешорыгъэштэу зэкэ улчэхэр кыщытгъэшгъэх, етанэ тэ тызыфаехэр кыыххтыгъэх. Фестивалыр тишикъагъ, дунэ зэнэкъокъу зэрэхүүтэй тидэлэжэшт. Адыгэ Республикаем культуремкэ и Министерствэ иофхтхъабзэхэм ащиш зэрэхүүтэй тэгэгушо, — кытиуагъ Тэххутэмийкье районым иадминистрации культурымкэ и Гээлорышланлэ ишащу Ацумыж Рустам.

Адыгэ Республикаем культуремкэ иминистрэу Аульэ Юрэ фестиваль-зэнэкъокъу хэлжэхэгъэхэм афгушуагъ, хагъеунэфыкъирэ чыпилэхэр кыдээхыхыгъэхэм ащишхэм шүхъафтынхэр артижыгъэх.

Нарт шъаомхэм яадыгабзэ луулчэу агъэфедэним, ягулытэ зыкыырагъээтынм, сэннаущтэу ахэльтир кызээуахынм фестивалэу «Адыгэ шъаор» фытегъэпсихъагъ. Тиадыгабзэ усэхэм, орэхэм, зэдэгүүхэгъэхэм ащишэхэтэхы, тэгъэлэхэлэп. Адыгэ шъуашэм, къашом,

лъэпкъ шэн-хабзэхэм ядэхагъэ дунаим щашэ. Иштуагъэкъэ Урысыем, лэхэгъэ къэралхэм альыэсигъэ Шъэумэн Хъазрэт ыцэ зыхырэ шъолыр зэнэкъокъу «Адыгэ шъаом» тильэпкъэгъухэр зэфещэх, нэмийк лъэпкъхэм щысэ афэхъу. Егъэжэлэшум ильэмидж орэптиэ.

— Фестиваль-зэнэкъокъу «Адыгэ шъаом» сигуапэу селлыгъ, — кытиуагъ Шэуджэн районым иадминистрации культурымкэ и Гээлорышланлэ ишащу Къэрэбэт Айдэмэр. — Шүхъафтын шүхъаэу Гран-прир кыдээхыхыгъээ Пашло Айдэмэр тиадыгабзэ усэхэм, орэхэм, зэдэгүүхэгъэхэм ащишэхэтэхы, тэгъэлэхэлэп. Аш фэдэ фестивальхэр тишикъагъэх. Адыгабзэм изэгъэшшэн, игъэфедэн фэлорышлэрэ зэнэкъокъу нах зөгъэушюомбгъуээн фае.

Тэ, культурэм иофышэхэм, шыкъэшлүхэм талыхууцт, зэхэшаклохэм лэпшэгъу тафхууцт.

— Апэрэ шъолыр фестиваль-зэнэкъокъу бэмэ таригэгупшигъ, — кытиуагъ Адыгэ Республикаем культуремкэ иминистрэу Аульэ Юрэ. — Ти Лышхээ Къумпыл Мурат ыцэкъэ фестивалыр хэлжэхэгъэхэм, гэхъягъэ щизышигъэхэм сафэгушо. Кыкъэлтыкъошт зэнэкъокъу хэхъоныгъэхэр фэтшыщых. Ны-тихъэр, культурэм иофышэхэм, зэнбдэгъухэр фестивалыр зэфишагъэх. Аш имэхьани кыдэлтлэйтээз зэхажэйэу «Адыгэ шъаор» нах гэшэгъонуу тишишт.

Фестиваль-зэнэкъокъу инеушрэ мафэ нахышу зэрэхүүтэй гушоныгъэ кытхельхъэ, кэшаклохэм ямурад къадэххуунэу афэтэо.

Аскъэлае цыф цэрийуабэ къидэхэгъэ, къуаджэм щытхуу кызыфахыгъ, ыцэ лъагэу аэтигъ. Аскъэлае идэхагъэ яорэдхэм ащэжынчы, якъашохэм къащаалатэ. Къадырхъан ипшиэнэ къедэхуэрэ адигэ шъаомхэм

Намысыр къаухъумэ

Шъолыр фестиваль-зэнэкъокъу «Адыгэ шъау» зыфиорэм Гедыоджэ Налбай ящэнэрэ чыпилэр кыщыдихыгъ.

Адыгэ шъуашэр зэгъэфагъэ щыгъ, дахэу зэрхъэ. Адыгабзэкъэ луулчэу мэгушыэ. Пынинэ къештэш, адигэ орэдышшор «къыргээшпшыкъутукы». Лъэпкъ шэжж къэбархэм, культурэм, спортым кыатегущыиээ, зэгъэшшэнхэр уегъашых. Адыгэ шэн-хабзэхэр щынэгъэм зэрэшыщхэм кыыпкырыкызы, шүшлэгъэ зилем уасе фешы. Гедыоджэ Налбай зэнэкъокъу «Адыгэ шъаор» бэмэ еджаплээзээспасилэ афэхъуягъэу елтийэ.

— Пынинам пынинэр ыгъэбзэрбэзэ зызэххыхыкъэ гур рэхъятырэп, — elo Налбай. — Зэнэкъокъу зыфэзгъэххазырээ

Еутых Къадырхъан ипшиэнэ сызыиэпишагъ. Пынинэ цэрийо сыхууцтэу сплытэрэп, ау пынинэм нах сыфещагъэу сизэрэпсэуцтим сицихъэ тель. Пынинэмкэ цыфхэм япон пльэхэштэр бэ.

— Еутых Къадырхъан Аскъэлае культурэмкэ и Унэ ипшинаахэм ялаш. Пынинэр зышогъэштэйхэнхэр гукэ егъэдaloх, кызызрешалэх, — кытиуагъ күлтурэм и Унэ ихудожественэ пащэу Уджыхуу Светланэ. — Гедыоджэ Налбай пынинэм фытегъэсэнм фэш шыкъиэшлүхэр пынинэ кыгъотыгъэх.

— Пынинам пынинэр ыгъэбзэрбэзэ зызэххыхыкъэ, пхъэкъычаом

жыуур кье-эдахэ. Къэшьуакор къашом зыхильасэкъэ, пчэгум зуушьомбгъу.

Гедыоджэ Налбай фестивалым изэхэшаклохэм, пынинам Еутых Къадырхъан, күлтурэм иофышэхэу элпээгъэтуу кызыфэхъу. Ариложы шоигу. Полицием күлүүкъур щихызээльэпкъицэ «тхъашууетгээ» ариложы шоигу. Тиадыгабзэ усэхэм, орэхэм, зэдэгүүхэгъэхэм ащишэхэтэхы, тэгъэлэхэлэп. Аш фэдэ фестивальхэр тишикъагъэх. Адыгабзэм изэгъэшшэн, игъэфедэн фэлорышлэрэ зэнэкъокъу нах зөгъэушюомбгъуээн фае.

Къэралыгъо гъэпсикъэ илэу Адыгэгэир зыпсэурэр ильэсий 100 зэрэхъурэм Еутых Къадырхъан, Уджыхуу Светланэ, Гедыоджэ Налбай юфшэгъэ дэгъүхэмкэ пэгъокыихэ аштоигу.

Аскъэлае цыф цэрийуабэ къидэхэгъэ, къуаджэм щытхуу кызыфахыгъ, ыцэ лъагэу аэтигъ. Аскъэлае идэхагъэ яорэдхэм ащэжынчы, якъашохэм къащаалатэ. Къадырхъан ипшиэнэ къедэхуэрэ адигэ шъаомхэм

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛЬ Нурбай.

Сурэтэйм ихэвч: Еутых Къадырхъан, Гедыоджэ Налбай.

РЭДЭД. ИЛЬС МИНЫМ ащымыгъупшэжыгъэ лыгъэр

Ильс минкэ узэкілэбэжьмэ, 1022-рэ ильэсүм, Мстислав тетыгъор зыщиыгыгъэ ижырэ Урысыем ипшилэу Тмутаракань пыидзэр кыдэки, адыгэхэр кызтекыгъэ ижырэ лыепкэу касогхэм ягунапкъэ зэпичигъ.

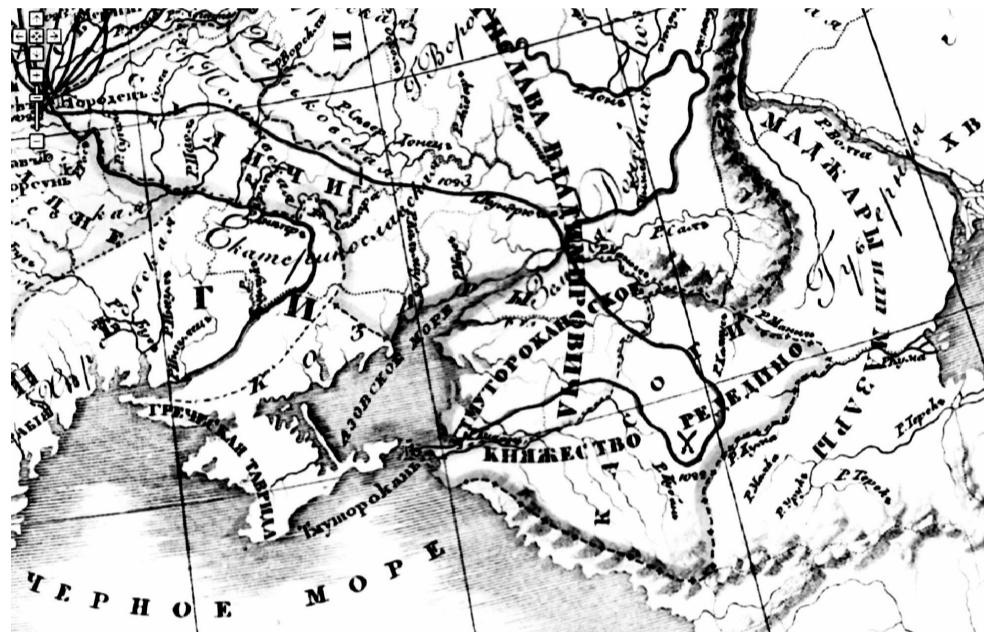
Ахэм пшы-пащэу ялгээ Рэдэд лыепкыдээр кыугъои, пыим пеуцужыгъ. Зэуаплэм щизэолпэгъэ дзэклолхэм яшыненгъэ кыухумэ шомгъо, Рэдэд Мстислав зыфигъэзаг: «Тидэхэр зэтимъэзаахэу, тэ нэбгыритул ткуячэ, лашэ хэмитэу, тэгъэушэты. Теклорэм ыгъэфыкъуагъэм иуны, имылкуни, ибыни ыштэжинэу фитышт». Джаш федэу зэзэгигъэх. Сыхат пчагъэрэ клогъэ зэпэуцуныгъэм дзэклолхэм акгуячэ алихыгъ. Ау Рэдэд зэрэ нахь льэшыр Мстислав кыгурлыощтыгъ! Касогхэм ядзэпащэ кызэрэстеклорэр зызэхшэм, ищазымэ дэлтыгъэ шъэжынер кырипхьоти, Рэдэды хисагь. Кумалыгъэкэ Мстислав теклонигъэр кыдихыгъ. Апэрэ ильс шытлум ащымыгъупшэжырэ тарих хуугъэ-шлэгъэшхо ар хуугъэ.

Мстиславрэ Рэдэдрэ зэрээзэуагъэхэр кызылтыкырэ тхыгъэр я XII -рэ лэшлэгъум кватхыжыгъэзэ «Повесть временных лет» зыфиорэм хэт. Ар Киево-Печорскэ чылгысм идиллэжьэу Нестор кытхыжыгъагь. Мстислав теклоныгъэр кызэрэдимыхышущыр кызылгурэлом, Тхээр кыэзгэхэгъэм мыш федэ гүчийэхмкэ зыфигъэзагъеу урыс тхыдэ тхыгъэхэм кыащатхыжы: «О, пречистая Богородица, помоги мне! Если же одолео его, воздвигну церковь во имя твоего». Дин шошхуныгъэм Мстислав куячэ кыртигъэ федэу кыэзтхыжыгъэхэм икумал зеклюакэ хагъяклюакэ ашонгъом федэу тарих хуугъэ-шлагъэр кватхыжыагьык иуагъэ емыцыжыкэу чылгысир зэригъэуцугъагьэр хагъэунэфыкы. Ау гэлэцэгъэлэхэдэй эрэдэ аш федэу тарихым кыхэнэжыгъ. Лыхужыцээр кыэзлэжыгъэр Рэдэд!

Тарих тхыгъэ цэргиу «Слово о полке Игореве» зыфиоу 1185-рэ ильсүм атхыгъагьэм Мстиславрэ Рэдэдрэ зэрээзэуагъэхэр зы гүчийэхыгъэхэ кыышло: «Иже зареза Редедю пред полки касожским». Мы хуугъэ-шлагъэр ятарих тхыгъэхэм кыащатхыжыгъагь Михаил Ломоносовими, Николай Карамзинми, аш фэш урыс пшынальхэри зэхальхыэгъагь.

Урыс классикхэм – А. Пушкинны, К. Рылеевым Мстиславрэ Рэдэдрэ зэрээзэуагъэхэм ятхыгъэхэр фагъэшшошгъэх. «Кавказский пленник» зыфиорэ поэмэн зы сатыркэ хэт:

**«Быть может, повторить она
Преданья грозного Кавказа;
Расскажет повесть дальних стран,
Мстислава древний поединок...»**

Поэмэ «Мстислав» ытхын ыгу хэлтэй Уралын илэпэрхүм кыаахэнэгъагь.

Адигэ льэпкэ тарихым пыльэу Абазэ Хассан игукээкыкэ, Алексей Аргун итарих новеллэу «Адигэмэ япщэу Рэдэд» («Редед – князь адигов») Налшык кыщыхаутыжынам фагъэхьазырыгъ. Бгъэжинекъо Заур тхылым сурэтхэр фишигъэх. Дзэпащхэм язэпэуцуныгъэ сурэт зэфэшхяафхэр фагъэшшошагъэх. Шлэнгъэлэжьэу Кирилл Новосельскэм зэрильтэрэмкэ, Рерих 1943-рэ ильсүм Мстиславрэ Рэдэдрэ зэрээзэуагъэхэм фэгъэхыгъэ сурэтэу ышыгъэмкэ чыпэлэу зыщызэззуагъэхэр кыхэбэшын пльэкыщ. Пшизэ шьолтыр ит кыутырэу Роза Люксембургык станицэу Гостагаевскэм азыфагу иль ыашынхэр ары зэуаплэу шлэнгъэлэжьым ылтыртэр. Ару еллыкэ зэфэшхяафхэр щылхэм яз.

Упчэ кыэуцу: адэ ильс миным кыклоц Мстиславрэ Рэдэдрэ зыщызэззуагъэхэр кыхагъэшынэу зыми фызэшлокыгъэба? Тарих тхыгъэхэр аш кытегушигъэхэрэп. Ау зэпэуцуныгъэр зыщыклюагъэр сагинхэм ялъэпкэ зыщыпсэуцгыгъэ чыпэлэу алтытэ. Тмутаракань Урсысем игунапкъэ ахэр пэусыгъэх. Тмутаракань – джы станицэу Тамань зыдэшис чыпэлэу ары, Керчь псыдчыцэй «Керченский пролив» нахь пэблагъэу. Цээм кыкырэр — «Таман – Тархан» — «хакуулахь зытемиль кыл» зыфиоу, зэман чыжэхэм сатыръогухэр аш пхырыкыштыгъэх, Европы

пэмрэ Кавказымрэ, Кавказ кыбымрэ Гурыт Азиемрэ зэралхыгъэх. Я Х – XIII лэшлэгъум Тмутаракань хазархэм (хазарам), урыс пшыхэм, Византием ыкы кындузлхэм чэзыу-чэзыу тетыгъор айыгъагь. Рэдэд ичыгъухэр кыалэм пэблагъэу щыльгъэх. Николай Карамзиним кытхыжыгъэ тарихым елтыгъэу Иван Ахматовым зэхигъэуцогъэ атласын хэт картэу номерэу 29-м зооплэ чыпэлээр сэ зэшохэдзагъэхэмкэ кыщихэгъэшыгъ. Ару Невыномысске икыблэ-тыгъэхъокылэ пъэнэхъокылэ е Щэрджэсъкалт итемыр-тыгъэхъокылэ пъэнэхъокылэ щыт. Ижьеэ картхэм хэукононгъэ зэфэшхяафхэр ялэнхэ зэрильэхъытным ушэтаклохэм ягугуу кыашы. Ау щытми, джыре Кыэрэшэ – Щэрджэс Республиком кыгъэгүнэр чыпэлэ «Реданский лес» зыфиорэ мэз гэхъунэр хэт, псыхьюу Реданка аш пэгүнэхъоу блэчы. Щэх зыхэмийлэх зэпэуцуныгъэр юшхъэ шыгу горэм зэрэшхяафхэр ары, сида пюмэ зэпэуцуныгъэ дзэклолхэм ядзэпащхэр зэрээзахэрээр альэгьюу щытынхэ фэягъ.

Нэгъумэ Шорэ кытхыжыгъэмэ (тхытэй «История адигейского народа») Рэдэд фэгъэхыгъэ пычыгъо ахэт. Аш кыышло:

«Рэдэд фэхигъэ. Заом хэмыхъэхэу, адигэхэр ячыгыгъ кыхажыгъэх анах дзэклоллэу пльяланэу, пшы-пащу ахэтигъэр зэрашлолдигъэм ыгъэнэнхшэхийхэу. Ильс пчагъэ тешлэжигъэу адигэхэм дээ зэтэгэпсэхъяафхэр кыаугьюу, Рэдэд ыль ашлэжынэу Тамтаракай (Тэмэтиаркыу — Тэу Асплан икъэуак) ичыгухэм арыхъагъэх. Дзэклоллэу мин пчагъэ ахэм кыапэуцгъ. Бэрэ зэзэуагъэх, цыфыбэ заом хэклюодагь, Тамтаракай аштэним ыпкэлэ. Теклонигъэр кызыдахым, гэрхэр ягъусэху кытрахыгъэр зекэ кыхэгъэгү кыащэжыгъ. Ижьеэ Урсысем ипшилэу псау хууцтугъэ Тамтаракай лэпсэхъодэу зеклюодигъэ заор щымыгъэх федэу я XII -рэ лэшлэгъум итарих тхыдэхэм ахэхлюдигъ. Ау юр-лотэжым кыхэнэжыгъ, адигэ льэпкын итхыдэ, итарих чыпэлэ хэхыгъэ шиубытгъ.

Пшы-пащуу Рэдэд ыцэ тарихым кыхэзгээнэнэу фээгъэ ижьеэ аштэгэхэм орэд жыум «орайдэ-радэ» кын

щыкэлэжыгъынэ, ашкэ Рэдэд ыцэ кырало зэптынэ, аш кыхэкэ зыльтытэрэ шлэнгъэлэжхэри щылхэм. Пшы-пащуу Рэдэд фэгъэхыгъэ тхыдэхэр аштэгэ фольклорым кызэрэхэнагъэхэр къзыушуихъатыгъэ Нэгъумэ Шорэ ахэр итхыгъэ кыщигъэнэфагь.

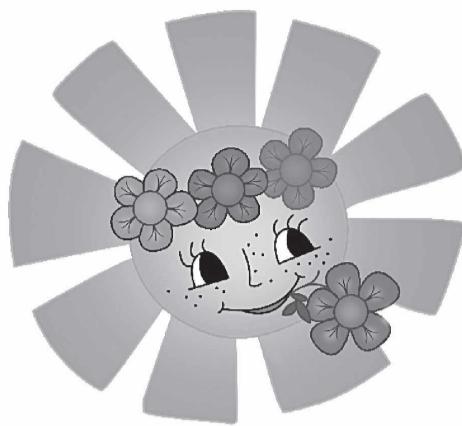
Шлэнгъэлэжхэри Бейтыгъонэ (Бетуанов) Сэфэрбий, Дзэмыхъэ Кыасболэт, льэпкэ тхаклоу Мэшбашэ Исхъакъ ятхыгъэхэр дзэклоллэу пльяланэу, ижьеэ аштэгэ фольклорым кызэрэхэнагъэхэр къзыушуихъатыгъэ Нэгъумэ Шорэ ахэр итхыгъэ кыщигъэнэфагь. Шлэнгъэлэжхэри Бейтыгъонэ (Бетуанов) Сэфэрбий, Дзэмыхъэ Кыасболэт, льэпкэ тхаклоу Мэшбашэ Исхъакъ ятхыгъэхэр дзэклоллэу пльяланэу, ижьеэ аштэгэ фольклорым кызэрэхэнагъэхэр къзыушуихъатыгъэ Нэгъумэ Шорэ ахэр итхыгъэ кыщигъэнэфагь. Шлэнгъэлэжхэри Бейтыгъонэ (Бетуанов) Сэфэрбий, Дзэмыхъэ Кыасболэт, льэпкэ тхаклоу Мэшбашэ Исхъакъ ятхыгъэхэр дзэклоллэу пльяланэу, ижьеэ аштэгэ фольклорым кызэрэхэнагъэхэр къзыушуихъатыгъэ Нэгъумэ Шорэ ахэр итхыгъэ кыщигъэнэфагь.

Тарих шлэнгъэлэжхэри Хъоткъо Самирэ Пэклишо Нурбийрэ кызэрэхъыгъэмкэ («Тмутораканско княжество и страна касогов: первый опыт древнерусской колонизации Кавказа»), урыс пшыхэм ильс 300-кэ аштэгэхэр чыристан диним зэрихъэгъэх хуугъэ – шлагъэр кыэзтхыжыгъэ тхыдэуатэм ымаштэштыгъэу енэгүягъ. Тхээр кыэзгъэхъуугъэм (Богородицэм) зыфигъязи зельэйм, Мстислав дин шошхуныгъэу илэм ишуагъэхэр, аш илэплигъукэ тектонигъэр кыдихыгъэу кызэрэхъэльэгъуагъэр зэхашлээр зыумэхъырэ, икумалыгъэ утэгъэлэхъуукырэ шыкэлэу шлэнгъэлэжхэри тхыдэуатэм фальэгъу.

Статьям кыышло: «Мстислав Рэдэд иуагьо льэпсэхъод ышыныр хэгъэки, кызэрэнэним ишлэгъэх ригъэгъигъ. Ылхыу Рэдэд ыкъо дигъэгъуагь. Урсысем аристократ лэкъошхохэу Лопухинхэр, Ушаковхэр, Телегинхэр, Глебовхэр, нэмыкхэри Рэдэд ыкъом льапсэхъ кыхэхъыгъэх. ... Касог льэкъуацэр ижьеэ урыс лякъоу хъарзынэшым кыхэнэшнагь. ... А. Гадло кытхыжыгъ гушхъэ пащуу (сакральный вождь) Рэдэд адигэхэм кыхэнэжыгъигъ.

Шлэнгъэлэжхэри зэралхыгъэм Тмутаракань тарих уахтэр касогхэм якъэрал тарих кызэрэхэнагъэр Кавказым иижьеэ урыс колониехэм ялэрэ ушэтигъэу ары. Аш зы уахтэр горэм тарихлэжхэри зытэгъуашхэ шиубытгъ. Я XVII – XIX-рэ лэшлэгъум ягунапкэ тарих шлэнгъэ зэгъэуугъу щылхэхэ шиубытгъ. Пшы-пащуу Рэдэд ыцэ тарихым кыхэзгээнэнэу фээгъэ ижьеэ аштэгэхэм орэд жыум «орайдэ-радэ» кын

Усэ-орэхэм
зятэжъуягъэгъэт!

ЯХЪУЛІС Сэфэр

Адыгееу сиклас

Щыңынгъэм ипшис, сидунай иорэд,
Сыгу къэпітэтуу сиғашшэ бгъэрэз.
Сызыптуяа, сихку, сянэ лъаплэм
үфэд,

Адыгееу сигупсэу, сиклас.

О Россиием инурэ тыгъешхоу пшъхьа-
щыт,
Огу къаргъом нэфылтыр лъеэс.
Уипсюорхэм афэдэ дунаим темыт,
Адыгееу сигупсэу, сиклас.

Дышье губгъор, хым фэдэу, жы-
маклэм дэуаль,
Батыр щытхъур егъашшэм мыклюас.
Жъобго плътижыр уигъогоу о ренэу
кынфабл,
Адыгееу сигупсэу, сиклас.

Күшхъэ сыйджхэм зэфэдэу ошьогум
зарат,
Шьоф гъэбэжхъум сиғу агъераз,
Коммунизмэ гъэпсыным илоф удэлажь,
Адыгееу сигупсэу, сиклас.

МЭШБЭШІС Исхъакъ Адыгэхэр

Шэпсэух дунаим адигэ лъепкъхэр,
Дахэшы дахэ ягугъэ нэпкъхэр.

Тыгъэм кіэгушүх. Ошхышуи палъэх,
Яхъесэ шлагы чыльэм щешхъальэ.

Цыфыр къафэхъумэ, гушуагъом пае,
Шхончкэ ошьогум, огум дэуаех.

Насып къежъаплэр чыигкэ фаублэ,
Къыфекімэ, блэкірэм фэхъун жъауплэ.

Шэпсэух дунаим адигэ лъепкъхэр,
Дахэшы дахэ ягугъэ нэпкъхэр.

Насыпым фэклох, ер йағъэзыкы,
Щынапхэм ыпсэ лыгъэм йустыкы.

Тыжын бгырыпххэр — тыгъэпсы
блэрх,
Къамэу аголххэр пыйкэ хъазырх.

Джы къызнесыгъэм, зэман блэкігъэм
Игын гъозымеу тэ тызхэтгъэм

Ибэлахь гуи тынэгүи кіэкірэп,
Игугуу тэшьи. Тымышыни тльэкірэп.

Шэпсэух дунаим адигэ лъепкъхэр
Дахэшы дахэ ягугъэ нэпкъхэр.

Тыгъэм кіэгушүх. Ошхышы палъэх,
Яхъесэ шлагы кырэу мэшхъальэ.

«Лы хууцтых!» алоу сабийхэр апух,
Ячыльэ гъогу хъалэлэу аку.

ТЫГЬЭНЭБЗҮЙ

Бэдзэогъур

Гъэмэфэ агуэр мазэр пытэу ыльэ
теуцаагь: фабэр къытэлъжъэу къетлупши;
тыгъэр чэфылэ-цэкъал; жыы стырыр —
гопэйу; чыюпсым псынкэу ыгу хагъэ-
кыгъэу зыкъызблехъу. Жъыхъарзэ
гуаом нэрэ-лэрэм зыкъеэты, огум ынэгү
кыззэхъээ, тыгъэр пшыгъэу мэбзэхы,

ошхыцэ цэшхохэр тыл-сыгпэу къыретлупших.
Емышэ-шумышэ сабийхэр гушшом
зэллиштагъэх. Яджэгуплэ пчагу ыбъукээ
курбылпэм тақынкыкэ псэу щыуцаагъэм,
псычэтэм фэдэу, «зыщычылай» — хэпкэх,
хэгъуалхъэх, къеубытыхъых джы пфэ-
лькыщтмэ?!

Ти Адыгей

Адыгеим къэралыгъо гъэпсыкээр ыгъотыгъэу зыщиэр
бэдзэогъум и 27-м ильэси 100 мэхъу.

Адыгэ Республика мамырныгъэр,
зэгурьоныгъэр, цыф лъепкъхэм язэ-
къоныгъэ тапэккі щыпгъэнэу, тимэш
багъоу, тигъещ гуапэу, тшлонгъор леклэ
дгъечьэу, акыл-амал, шэнгъэг-гэсэ-
нэгъекэ тымыхъуапсэу, псауныгъэр

лъэпкъым ипчаблэу, дахэу, тапеклэ
тылыкъотэнэу, зауи, бани, цыфын-
чыагьи чым теклодыкъынхэш, тыдэрэ
чынналы щымамырынэу, хэгъэгүхэр
зэшүнхэу, зэо жылымхэр щымынхэу
тэлъало.

Тыгъэр пчыхъэрэ къызфызэтэуцогорэр

Тхыд

Тыгъэр пчыхъапэм, зы лъэхъан горэм,
къеуцугуу, ошьо чапэм заулэрэ итэу
зэрэштэйм гу лыптаагь?

Ареущтэу зыкъехъурэр мары.
Сэтэнаэрэ зы нарт шьошлэ клалэрэ
зэнэкъокуутъэх. Зым: «Непэ сае сыйн»,
— ыуагь.

Ар ышэу Сэтэнае фэшхъаф щыл-
гъэштэп ало.

Адирэм: «Зы мафэкэ уанэ сшын»,
— ыуагь.

Мэфэ реным шхъадж зыфэгъэзагъэм
ыуж итэу щысыгъэх.

Нарт клаалэр шьошлэ лазэ блэкыгъэу
щытыти, ишлэн зэкикыу тэссыжыгъэ.

Тыгъэр ошьо чапэм нэссыгъэу, юф-
шлэнэу кыифэнаагъэр тэлкү ымуухынкэ
енэгүэ зэхъум.

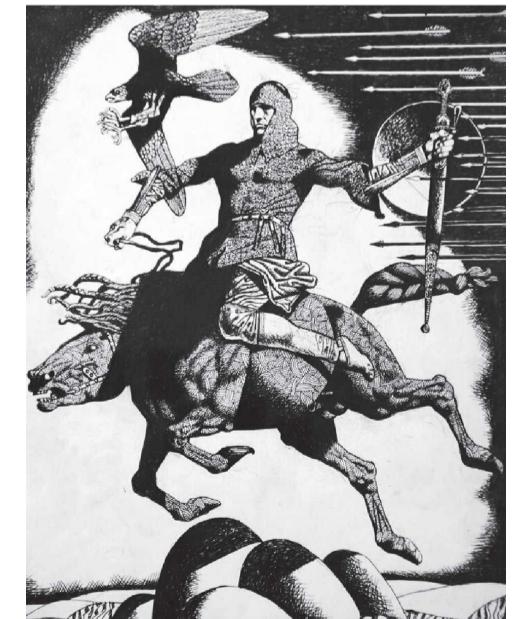
— О, Тыгъэр, зэ укызэтэуцагъэм!
— ыуагь Сэтэнае.

А лъэхъаным алоэр хъу хабзэти,
тыгъэр тэлкү кыззэтэуци, идын кы-
паплэу зы чылпэ итэгъ.

Мафэм бэрэ зэтесыгъэти, Сэтэнэа
хъазырэу пшыгъээн, пэгъэн фэе. Къэ-
тэджи, лъэшэу зызэкъиши, сэе шыпъакъэр
зыщилы нарт клаалэр кыригъэллыгъ.

Республикэм имэфэкэ дахэкэ пстэум-
ти тугу кылдэеу тызэфэгушо. Шур,
тхагъор тигъогогуунэу, лъэгэлпэ инхэм
Адыгир анэсынэу фэтэо.

— Зэралорэм утет, Сэтэнай! Шоу
бъэчыгъэ! — нартым кыриуагь.
(Нартхэр. Апэрэ том).

**НЭКУБГЬОР ЭЗГЭХЬАЗЫРЫГЪЭР
МАМЫРЫКЬО Нуриет.**

Хыисапыр зикласэхэм яеджапI

1995-рэ ильэсүм кыншегъэжьагъэу гъэмэфэ хыисап ёджапIэр республикэм щизэхашэ. Хабзэ зэрэхьгуяа Адыгэ кыэралыгъо университетын ибазэу «Горная легенда» зыфиорэм ар щекло. Бэдзэогъум и 5-м мэфэкI шыкIэм тетэу ар кызыгуахыгъагъ. Мы мафэхэм аш тышыIагъ, гъесэнгъэм ыльэнкъокI ёджапIэм ипащэу Сергей Бойченкэм гүшүIэгъу тыфэхьугъ.

Аш кыншериуагъэмкI, мы ильэсүм Урысын ишъольыр 14-мэ кыарыкIигъэ кIэлэдэжэкIу 117-рэ къекIолагъэх. Ахэр Адыгэим, Краснодар ыкIи Ставрополь крайхэм, Ямalo-Ненецкэ автономнэ шъолтырым, Астраханска, Ростовска, Волгоградска, Ярославска хэххэм, Москва, Къалмыкын, Къэрэшэ-Шэрдэжэс Республика, Темир Осетиен ыкIи зы кIалэ Латвиен кыкIыгъ. Ахэм Адыгэим щыцкI 75-рэ ахэт.

— НыбжыкIэхэм хэушхыафыкIыгъэ программэмкI юф адэтишI. Хыисапыр фэцгъэ кIэлэдэжакIохэр арых тилагер къакIохэрэр. Мы ильэсүм ятIонэрэу инженер-хыисап лъэнкъомкI курсхэр кынзийутхыгъях. ФизикэмкI ыкIи хыисапымкI ныбжыкIэхэм нах юф адаши. ЗэкIемкIи кIэлэдэжакIохэр куни 8-у гошыгъэх. Кун иэнч кIэлэгэдэжэ щырищ ахэт. Ахэр Адыгэ кыэралыгъо университетын, республикэ естественна-хыисап ёджапIэм, Адыгэим ит нэмкI гъэсэнгъэм иучреждение-хэм, Москва, Санкт-Петербург, Къырым ыкIи нэмкI шъолтырхэм кыарыкIыгъэ кIэлэгэдэжэ цIэрыIохэр, хыисапыр хэшикIи физикIэхэр ары. Ахэтых урысын ыкIи дунэх хыисап зэнкъокуухэм текIоныгъэ кыащидэ-

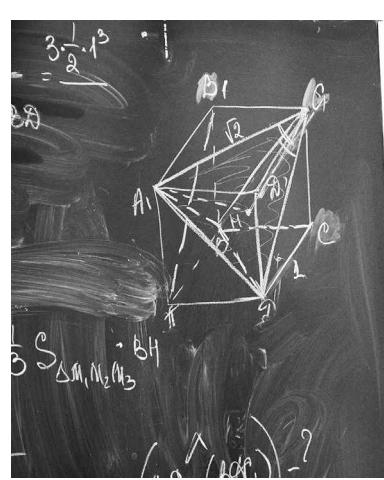

Мы ильэсүм Урысын ишъольыр 14-мэ кыарыкIыгъэ кIэлэдэжакIу 117-рэ къекIолагъэх. Ахэр Адыгэим, Краснодар ыкIи Ставрополь крайхэм, Ямalo-Ненецкэ автономнэ шъолтырым, Астраханска, Ростовска, Волгоградска, Ярославска хэххэм, Москва, Къалмыкын, Къэрэшэ-Шэрдэжэс Республика, Темир Осетиен ыкIи зы кIалэ Латвиен кыкIыгъ. Ахэм Адыгэим щыцкI 75-рэ ахэт.

зыхыгъэх ныбжыкIэхэри, — ю Сергеий Бойченкэм.

«Сэннаущыгъэ зыхэль кIэлэцкIуухэр» зыфиорэ республикэ программэм кыншегъэлтигъэу гъэмэфэ хыисап ёджапIэм ипроект Адыгэим щизэхашэ. АР-м гъесэнгъэмрэ шэнгэгъэмрэкI и Министерства, Адыгэ кыэралыгъо университетын ыкIи республикэ естественна-хыисап ёджапIэр арых юфхъабзэм кIэшакло фэхьгуяа.

— Программэм кынхэлтигъэтуу гъэмэфэ

хыисап ёджапIэр тхамэфицим кынкIоцI макIо. Анэрэ тхамэфитIум рейтинг системэм кыншегъэлтигъэтуу гъэшэхэжакIохэр ёдэгэдэжагъэх. Ахэм аныбжыкIи шIэнгъээу аIэкIэлльм елтигъэтуу куп-купэу гошыгъагъэх: езигъэжьэгъакIэхэр, нахыкIэхэр, гурынхэр, нахынхэр ыкIи олимпиадэм ахлаажьэхэрэр. Дэжы ауясырэ тхамэфэхэм яхьиэхэхэм ахлаажьэхэрэр. Ахэм Адыгэим ичыпIэ дахэхэр бэрэ агу ильышт.

ДЕЛЭКЬО Аннет.

Сурэтхэр ышынэ Аслан тырихыгъэх.

мафэм ежы агуки э нахь зыфэцгъэх лъэнкъор кынхахыгъ, аш ельтыгъэу курсхэм ахлаажьэх, яшIэнгъэхэм ахагъахъо, — кынхфеуатэ тигушигъэгъу.

Гурыт ёджапIэхэм япрограммэм фэмыдэу, гъешIэгъонэу яофшIэн лагерым щизэхашэ. Хабзэ зэрафэхьгуяа пчэдэжьыр зарядкэкIе рагъажьэ, зышхэхэрэм ыуж егъэджэнэу аублэ, нэужым загъэсэфэ, мэчьеих, щеджэгъо ужым яшIэнгъэхэм ахагъахъо, хэушхыафыкIигъэ курсхэм ахлаажьэх, задачэхэр кыашых, зэрагъаша-гъэмкI заушетыжы, дэгъоу зыкъээзгъэльгъуа гъэхэм сертификатхэр е щыгху тхыльхэр аратых. Егъэджэнхэм анэмкIу ныбжыкIэхэм юфхъэбзэ зэфэшхыафхэр афызэхашэцтых. ФутболымкI, шахматымкI, теннисымкI зэнкъокуухэр, арт-фестиваль, спектакль «Детектив-шоу», Квест-зэнкъокуу «Математическая легенда» зыфиорэр, мастер-классхэр афызэхашэцтых.

Тэ тызыкIогъэ мафэм адигэхэм якультура нэуясэ уафэзышыре юфхъэбзэ зэфэшхыафхэр зэхашагъэхэу тигефагъ. Адыгэ къуаэр зэрэхахырэр, адигэ хыалыжьор зэрашырэр кIэлэцкIуухэм арагъэлтэгъу, нэмькI шьолтырхэм кыарыкIыгъэхэм ар лъэшэу ашогъэшэгъоньгъ, агу рихъэу ахшыгъ. ИжыкIэ адигэхэм агъфедэштыгъэ Дышьендэм итарихъ кыафалотагъ, пшэшэжьэхъяа агу рихъэу мастер-классым хэлэжьагъэх, зэрэхбдэйкIыштыр кызыыкIаагъэхъяа. Джаш фэдэу зэлъашIэрэ къэшьокло купэу «Абреки» зыфиорэр яхыакIагъ. Адыгэ къэшьо дахэхэр кыафагъэлтэгъуа гъэхъ.

Гъэмэфэ хыисап ёджапIэр мы мафэхэм мэфэкI шыкIэм тетэу зэфашижьышт. КIэлэдэжакIохэм яшIэнгъэхэм ахагъэхуа гъэу, загъэсэфыгъэу, ныбдэгъукIэхэр яэ хулыгъу клоожьштыр. Республика апарэ щыгагъэхэм альгъуяа, Адыгэим ичыпIэ дахэхэр бэрэ агу ильышт.

Шэн-хабзэхэр, мэфэкI зэхахьэхэр

Джэгур язэIукIэпIэшIу

Пчыхъэ рэхъатым пщынаохэм пщынэр агъебзэрбээ, жыгуум фэгъэзагъэхэм шонторилжээр, пхэкIычэхэр агъажынчых. Лъэпкэ ордэшьшо мэкъамэм огум лъагэу зыщелеты, искуствэр зыштогъэшэгъонхэр зэфещэх. Мыекъуапэ изыгъэпсэфыпIе парк щыклюрэ адигэ джэгур хъатыяклоу Ерыгу Адам Iепз-Іэсэнгъэ ин хэлъэу зэрещэ. Пщынаохэм, къашьуаклохэм зафегъазэ, лъэпкэ гупшысэ зыхэлт гушыIэхэмкэ егъедаох. Хьот Алинэрэ Къохуужь Амерхъанрэ къашьокко кIэлэццыклюхэр пчэгум кырагъэблагъэх. НыбжыкIэхэм яхъатыяклоу Пэрэныкю Саидэрэ Уэрзэлты Раульэрэ.

Тыркуем, Израиль, Москва, нэмийкхэм къарыкIыгъэхэх хбакIэхэр пчыхъэззахьэм щитлэгъугъэх. Ацумыжь Сюзанэ Израиль ит адигэ къуаджэу Кфар-Камэ щыщ. Ильэс зэфшэхъафхэм Израиль щылагъэхэу Адигэ Республиком инароднэ артисткэу Нэхзэ Тэмэрэ, Натхъо Светланэ, нэмийкхери Ацумыжь Сюзанэ игъусэх.

Адигэ джэгум дахэу кыщешьох, тигуалэхэй теплы. Мы мафэхэм Тыркуем иадигэ къашьуаклохэр Израиль къэкиуагъэх, ти-къуаджэ щызэхахьэгэ фестивалым хэла-жьэх. Мыекъуапэ щыслэгъурэр сшытогъэшэгъон, Израиль згээзэжымэ къэбархэр

къафеслотэжжыщых, — къытиуагь Ацумыжь Сюзанэ.

Мыекъуапэ иадминистрации культурымкэ и ГъэорышапIе ипащэу Цэй Розз, республике общественнэ движениеу «Адигэ Хасэм» итхаматэу Лымышэкко Рэмэзан, ансамблэу «Абрекхэм» ихудожественнэ пашэу Тхъаклумэшэ Налбек зэхэшэн юфыгъохэм апильых.

Зэкъошныгъэм ипчэгу

ЩыкIощт

— Зичээзу адигэ джэгур Зэкъошныгъэм ипчэгу щызэхатщэ тшыогъу. Къэралыгъо гъэпсыкIе илэу Адигеир зыпсэурэр илъэси 100 зэрэхъурэм фэгъэхыгъэу бэдзэогъум и 27-м адигэ джэгур туицэхьэй итгэкъолтыгъэу зыфэтэгъэхъазыры, — къытиуагь Цэй Розэрэ Лымышэкко Рэмэзанрэ.

Къашьуаклохэр

«ЗэфакIор», «ХъакIулащэр», «Лъэпэрышъор», нэмийк къашьохэр ныбжыкIэхэм дэгъоу къашьогъэх, джэгум нэбгырабэ хэлэжьагь. Адигэ Хасэм итгэцэкIе куп хэтэу, Урысаем, Адигеим язаслуженэ тренерэу, осэш купым ипащэу Хьот Юныс анах дахэй

Адигэ джэгухэр Мыекъуапэ щызэхахьэху зэрэрагъэжъэжыгъэм тэгэгушо. Лъэужхэр зэзыпхырэ юфтыхъафхэм ис-кусствэм ибаинигъэхэр щызэ-ныгъэм щылье-гъекIуатэх.

къашьуагъэхэм къашьтхуугь. Милана Дешинамрэ Лышиш Дамиррэ апэрэ чыпIэр афа-гъэшшошагь, нэпэөпль шүхъафтынхэр аратыжыгъэх.

КIэлэццыклюхэри, ныбжыкIэхэри гум ри-хьэу кызырэшьохэрэм даклоу, лъэпкэ шэн-хабзэхэр дэгъоу зэрахьэх. Зэрэфэпагъэхэм улыпльэмэ, уагъэгушо. Къашьор лъэпкэ искуствэм зэрепхыгъэр адигэ джэгум къы-шагъэлъагь.

Шэнышу зэрэхъугъэу, адигэ джэгур «УджхураекIе» аухыгь.

Шъунаэ тешъудз: бэдзэогъум и 27-м пчыхъэм сыхъатыр 6-м Зэкъошныгъэм ипчэгу концерт щыкIощт. Пчыхъэззахьэм адигэ джэгушо щызэхахьэшт. Шъукъебла-жьэх юфтыхъафхэм.

«Зэкъошныгъэм» иешIэгъухэр

ЗэIукIэгъухэр — 2022-рэ ильэсийн

Мыекъуапэ щыкIощтхэр

- А 1-рэ ешIэгъу, 24.07
«Зэкъошныгъ» — «Динамо» Ст
- Я 3-рэ ешIэгъу, 7.08
«Зэкъошныгъ» — «Чайка»
- Я 5-рэ ешIэгъу, 21.08
«Зэкъошныгъ» — «Форте»
- Я 7-рэ ешIэгъу, 03.09
«Зэкъошныгъ» — «Ротор»
- Я 9-рэ ешIэгъу, 18.09
«Зэкъошныгъ» — «Кубань-Х»
- Я 11-рэ ешIэгъу, 1.10
«Зэкъошныгъ» — «Мэццыкью»

Я 12-рэ ешIэгъу, 8.10

«Зэкъошныгъ» — «Легион»

Я 14-рэ ешIэгъу, 22.10

«Зэкъошныгъ» — СКА

Я 16-рэ ешIэгъу, 4.11

«Зэкъошныгъ» — «Ессентуки»

Я 18-рэ ешIэгъу, 13.11

«Зэкъошныгъ» — «Спартак» Нл

ХъакIэу

зыдешIэштээр

Я 2-рэ ешIэгъу, 30.07

СКА — «Зэкъошныгъ»

Я 4-рэ ешIэгъу, 14.08

«Ессентуки» — «Зэкъошныгъ»

Я 6-рэ ешIэгъу, 27.08

«Спартак» Нл — «Зэкъошныгъ»

Я 8-рэ ешIэгъу, 10.09

«Биолог» — «Зэкъошныгъ»

Я 10-рэ ешIэгъу, 25.09

«Алания-2» — «Зэкъошныгъ»

Я 13-рэ ешIэгъу, 15.10

«Черноморец» — «Зэкъошныгъ»

Я 15-рэ ешIэгъу, 29.10

«Чайка» — «Зэкъошныгъ»

Я 17-рэ ешIэгъу, 9.11

«Форте» — «Зэкъошныгъ»

Шъунаэ тешъудз: 2022-рэ ильэсийн «Зэкъошныгъэм» ешIэгъу илэштхэм шуя-щыдьгээзагь. 2023-рэ ильэсийн, гъэтх-пэм и 11-м «Зэкъошныгъэм» зэнэкъохум пиулэжьыщт.

Зэхэзыщагъэр
ыкIи къыдэзы-
гъэкIырэр:

Адигэ Республиком
льэпкэ Йофхэмкэ, ИкIыб къэралхэм ашы-
псурэ тильэпкэ-
гъухэм адигээ зэх-
нигъэмкэ ыкIи
къэбар жууцье-
намалхэмкэ и Комитет
Адресыр:
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыд-
шиIэр:
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

Редакцием авторхэм
къаIихырэр А4-кIэ
заджэхэр тхъапхэу
зипчъагъэкIэ 5-м
емыхъухэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлтээ, шрифтыр
12-м нахи цыкIунэу
щытэп. Мы шалхъэ-
хэм адимыштэрэ
тхъгъэхэр редакцием
зэкIегъекIожых.

E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушихъятыгъэр:
Урысые Федерацием
хэутын Йофхэмкэ, тел-
радиоэхэтийн-
хэмкэ ыкIи зэлъы-
йэсикIэ амалхэмкэ
и Министерствэ
и Темир-Кавказ
чыпIэ гъэоры-
шапI, зэраушыхъятыгъэ
номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зыщаутийн
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкИ
пчъагъэр
4799
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 1307

Хэутынум узчи-
кIэтхэнэу щыт уахьтэр
Сыхъатыр
18.00

Зыщаутийн
уахьтэр
Сыхъатыр
18.00

Редактор шхъаIэр
Дэрбэ Т.И.

Редактор
шхъаIэм игуадзэр
МэццIэкко С. А.

ПшъэдэкIыж
зыхъырэ секретарыр

Тхъаркъохъ
А. Н.